

Nieuwsbrief Stichting C.O.M.E. Voorjaar 2010

Mededelingen van het bestuur

Op de donateursdag van zaterdag 28 november 2009 te Zaandam werd Maaike Hoffer officieel voorgesteld als opvolger van Douwe van der Sluis. Zij doet dat in de hoedanigheid van vrijwilliger. Als projectleider bestaat haar hoofdtaak uit het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van de ontmoetingsseminars. Haar neventaken behelzen het beheer en actualiseren van de website van CoME en het aanleveren van copy voor het blad Link.

Voor deze werkzaamheden ontvangt zij jaarlijks een bescheiden financiële vergoeding. We zijn als bestuur blij en dankbaar in haar een waardige opvolger van Douwe gevonden te hebben. Zij heeft dat als leider van het ontmoetingsseminar in 2009 overtuigend bewezen. Zoals reeds vermeld in het vorige nummer van Link is er afgelopen jaar een einde gekomen aan de Jeruzalemseminars. In CoME gaat het nu alleen nog om de ontmoetingsseminars. Er is meer veranderd in CoME. Tijdens de bestuursvergadering op 1 maart j.l. vonden er twee bestuurswisselingen plaats.

Rita Opstelten nam het secretariaat van Kris Mensink over en ondergetekende het voorzitterschap van Job van Melle. Op die vergadering hebben we met weemoed afscheid genomen van Kris en Job, en hen uitgebreid bedankt voor hun langdurige en waardevolle bijdrage aan het werk van CoME. Zij waren mensen van het eerste uur. We zullen hen missen. Maar gelukkig hebben we twee nieuwe bestuursleden mogen welkom heten: Japke van Malde en Joël Vos. Zij hebben hun plaats reeds vol enthousiasme ingenomen.

We zijn als bestuur verguld met het feit dat Douwe, na zijn afscheid op de donateursdag, ons als adviseur wil blijven helpen, zodat wij gebruik kunnen blijven maken van zijn kennis en ervaring van het werk van CoME.

In deze nieuwe situatie hopen we als bestuur, samen met allen die CoME een warm hart toedragen, het werk van de ontmoetingsseminars voor de toekomst veilig te stellen, opdat nog vele Israelische en Palestijnse deelnemers de unieke ervaring zullen kunnen opdoen elkaar te ontmoeten.

Han Ullersma

Wat denken de leden uit het Midden-Oosten van CoME?

CoME geeft mensen de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en elkaar te leren kennen op gelijkwaardige basis.

CoME geeft gelegenheid voor ontmoetingen tussen mensen, die elkaar normaal niet kunnen ontmoeten, omdat zij uit verschillende groepen komen of omdat zij uiteenlopende meningen hebben.

De seminars van CoME ontwikkelen in deelnemers een bredere manier van denken, zodat men leert dat de realiteit complexer is dan zij van tevoren dachten. Dit in tegenstelling tot veel dialoog-programma's, die in hun ogen veel oppervlakkiger en vrijblijvender zijn.

"If you know the people, you care." Dit kan je alleen bereiken door interactie. Dit geldt zeker als er weer extra spanningen zijn in Israël of in Palestina

Tijdens de seminars van CoME ben je genoodzaakt zelfonderzoek te doen.

Er is gelijkwaardigheid tussen de deelnemers in de ontmoetingen en tijdens de gesprekken.

Bij CoME worden de problemen onderkend. Mensen met verschillende ideeën worden uitgedaagd. Deze uitdaging zorgt er voor dat men beter zijn best doet om anders te denken.

Het seminar van CoME is een "meeting point", wat overal in Israël en Palestina ontbreekt.

Heel veel dank aan de sponsors uit Nederland!

De comitéleden uit het Midden Oosten

Een link met de donateurs

Op 28 november 2009 was het de dag voor de trouwe supporters van de ontmoetingsseminars op Cyprus.

Enerzijds om afscheid te nemen van Douwe van der Sluis, anderzijds om kennis te maken met de leden van het comité in het Midden-Oosten. Zij zijn de drijvende kracht om deelnemers voor de seminars te werven en het onderlinge contact in het Midden-Oosten te bevorderen. Tijdens het ontmoetingsseminar op Cyprus houden zij nauw contact met de begeleiders

uit Nederland, die 'neutraal' staan in het conflict. Vooraf is de deelnemers meegedeeld dat zij een kamer delen met iemand van de 'andere partij'. De leden van het comité zijn streng, maar rechtvaardig. Zij zorgen voor de invulling van het dagprogramma, voor de professionele hulp bij het te hoog oplopen van de emoties en natuurlijk wordt er ook gezorgd voor ontspanningsmomenten. Na een dag van discussies is het af en toe ook broodnodig om de spanning 'weg te dansen'!

In Zaandam, de plaats waar de ontmoeting met de Nederlandse belangstellenden plaats vond, werden drie workshops georganiseerd, op de manier waarop ook in Cyprus de groepen samengesteld zijn: de Israëliëse Palestijnen, vanaf 1948 woonachtig in Israël, de Israëliërs en de Palestijnen, die na 1967 in bezet gebied wonen. Daarna was het afscheid van Douwe van der Sluis en de kennismaking met Maaike Hoffer.

Rita Opstelten

Workshop van de Israëliëse afgevaardigden

Volgens Reut en Anton is het erg belangrijk dat Israëliërs Palestijnen ontmoeten. In Israël zelf krijg je weinig informatie over de problemen op de Westbank. Reut en Anton werven mensen van zo veel mogelijk verschillende achtergrond, zodat de discussies inzicht kunnen geven in de problemen. Het meest interessant vinden Reut en Anton de discussies rondom een historisch onderwerp. Iedere deelnemer ervaart dezelfde gebeurtenis op een verschillende manier, met name de bezetting van de Palestijnse gebieden. Degene die vertelt en degene die luistert hanteren een verschillend woordgebruik, waardoor een verschillende perceptie ontstaat. Een vrijheidsstrijder aan de ene kant is voor de andere partij een terrorist, wat voor de één een onafhankelijkheidsoorlog is, is voor de ander een catastrofe, enz. enz. Aan het einde van het seminar is de realiteit compleet gewijzigd.

Commentaar van één van de deelnemers: "I think that seminars which are dialogue seminars like this one, opposed to peace seminars, allow people to acquaint honestly and speak freely and encourage all types of people to participate."

Workshop van de Palestijnse afgevaardigden uit Ramallah

In de workshop van Rawan, Riad en Raji (Palestijnen '67) werd de vraag gesteld hoe het mogelijk was om een brug te bouwen tussen hen en Orthodox Joodse Israëliërs. Het antwoord was duidelijk: door een goede voorbereiding, door te luisteren, door respect te hebben voor de andere mening. Wij hebben veel geleerd van een politiek rechtse 'kolonist', hij voegde heel veel kennis toe aan de discussie. Het was ook heel dapper van hem om te komen.

Na de 2^e intifada ('opstand') is het voor Palestijnen '48, zij die in Israël leven, heel moeilijk om een houding te kiezen. Terwijl zij in feite gediscrimineerd worden, leven zij voor het oog een normaal leven. Toch is er altijd spanning. Daarentegen is de situatie voor de Palestijnen '67 moeilijk, maar wel duidelijk: er is een bezettende macht. Vraag van één van de bezoekers: wanneer komt daar verandering in? Antwoord: de verandering moet komen van binnen uit bij de betreffende persoon.

Vraag aan Rawan: Voel je je op de Westbank in de steek gelaten? Antwoord: Het was voor mij een cultuurschok om in het seminaar deel te nemen. "To go back to normal life? Excuse me, this is normal life!"

Workshop van de Palestijnen '48

In de workshop van Shadi en Zaki. Shadi (jurist) vertelde dat het voor hem heel moeilijk was geweest om mee te doen met een seminar. Hij heeft er drie jaar over gedacht voor hij toestemde om deel te nemen. Tijdens het seminar werd het verhaal gecompliceerder dan alleen de schuld aan de andere partij te geven. In feite zijn er in Israël twee verschillende samenlevingen. De seminars bouwen een andere houding, eerlijk en waardig. De meningen veranderen in een bereidheid om de anderen te begrijpen.

Zaki (ook jurist) voegt toe: Er is niet één oplossing, wij hebben een goed kader nodig om te denken. Stichting Come geeft daarvoor de faciliteiten, het is niet kunstmatig, het is oprecht en eerlijk om de andere kant te leren kennen. De verandering is misschien klein, maar wel significant. Je bent geen nummer in de seminars en iedereen is gelijkwaardig tijdens die tijd. Ik weiger ook om gefrustreerd te raken, hoewel ik tijdens mijn werk als jurist veel weerstand ondervind.

Opmerking van één van de deelnemers tijdens het seminar: "It is a very amazing opportunity to immerse yourself in an issue and focus on it in depth for a long period of time. There is time to digest, to check out in depth and to reframe the information coming in."

Maaike Hoffer stelt zich voor...

Mijn naam is Maaike Hoffer. Ik ben in Israël geboren en heb tot mijn achtste jaar met mijn familie in Nes Ammim gewoond. Na onze verhuizing naar Nederland kwamen we in Apeldoorn terecht. Verschillende keren ben ik in Israël op vakantie geweest: een paar keer met mijn familie, maar ook soms alleen met vrienden.

Ik hield interesse in Israël en het Midden-Oosten. Na de middelbare school besloot ik om in Groningen Talen en Culturen van het Midden-Oosten te studeren. Ik wilde sowieso beter Hebreeuws leren, daarnaast kon ik nog een taal kiezen. Dat werd voor mij Arabisch. Tijdens mijn studie heb ik een half jaartje in Egypte gestudeerd. Helaas lukte het niet om ook in Israël te studeren, hier ging ik alleen op vakantie heen.

Mijn interesse in het Midden-Oosten verdiepte zich en na mijn afstuderen ben ik vooral in de Arabische landen geweest: om te werken, te reizen en te studeren. In Damascus, de hoofdstad van Syrië, heb ik in totaal bijna 1,5 jaar gewoond. Het Arabisch heb ik hier behoorlijk goed leren spreken. Naast Arabisch leren, was het vooral heel erg leuk. Ondanks de moeilijkheden rondom het regime, is Damascus een superstad om te zijn, te studeren en te wonen.

In Syrië is 'Israël' één van de 'verboden' onderwerpen. Dat ik in dit land ben geboren en heb gewoond, kon ik tegen bijna niemand zeggen. Hierdoor kreeg ik juist meer en meer interesse in Israël en Palestina en begon ik hier meer over te lezen.

Lunchpauze

Marius Groeneveld, "the good old man" kon ons tijdens de lunch op oude apparatuur de film laten zien van het allereerste seminar op Cyprus. Daarna was er gelegenheid voor Riad uit Ramallah om ter gelegenheid van het afscheid van Douwe een digitale groet van oud-seminaristen te tonen.

Een paar jaar heb ik heen en weer gereisd tussen Nederland en het Midden-Oosten. In Nederland probeerde ik geld te verdienen, zodat ik weer een poos in een van de Arabische landen kon wonen. Zo besloot ik ook om naar Ramallah te gaan. Hier heb ik negen maanden gewoond: een hele leerzame tijd voor mij. De altijd drukkende bezetting, de angst voor de 'andere kant', de vooroordelen, de onmogelijkheid van beide kanten om naar de andere kant te gaan. Ik dacht ook te zien dat de politieke wil er aan beide kanten niet is om de situatie te veranderen. Ik bedacht dat slechts druk van buiten – druk van de internationale gemeenschap – een verandering tot stand zou kunnen brengen.

Ik besloot om terug naar Nederland te gaan en werk in deze richting te zoeken. Ik had geluk: binnen een paar maanden kon ik bij United Civilians for Peace aan de slag, als medewerker in het Dienstencentrum, een informatiecentrum voor het Nederlandse publiek op het gebied van het Israëlisch-Palestijnse conflict.

Via, via kwam ik in contact met een aantal jongeren die een trainingsweek organiseerden voor jonge Nederlanders, Belgen, Palestijnen en Israëliërs. Ik werd de penningmeester van het project. In Nederland organiseerden we een week met workshops en trainingen waarmee we de deelnemers vaardigheden wilden leren die zij daarna in hun eigen maatschappij konden gebruiken bij hun sociale, maatschappelijke activiteiten. Een enerverende week voor de deelnemers, voor mij een leerzame en interessante ervaring.

In eerste instantie was ik sceptisch over ontmoetingen als deze, waarbij Israëliërs en Palestijnen elkaar ontmoeten en met elkaar in gesprek kunnen komen. Na deze week gaan de Palestijnse

deelnemers weer terug naar hun leven onder de bezetting, terwijl de Israëliërs naar hun normale dagelijks leven teruggaan, in steden waar je niks hoeft te merken van wat er een paar kilometer verderop gebeurt.

Bij toeval kwam ik in deze tijd Douwe tegen op een Nes Ammim-dag. We raakten aan de praat en hij vertelde over de ontmoetingsseminars van Stichting CoME. Hij zocht iemand die Arabisch kon en met hem mee wilde naar Cyprus om het seminar mede te begeleiden. Pas een jaar later, in de zomer van 2008, zou ik voor de eerste keer met hem mee naar Cyprus gaan; juli 2009 voor de tweede keer. Het was indrukwekkend, interessant, verrassend en leerzaam. In de eerste dagen zeiden sommige deelnemers dingen waarvan ik niet kon geloven dat ik het echt hoorde, dat iemand echt die mening heeft. Maar door de ongedwongen sfeer, de persoonlijke contacten, de discussies, de afgelegen schitterende omgeving, de mogelijkheden tot uitgaan, de gedwongen kamerdeling met een persoon uit de 'andere' groep, door al deze mogelijkheden om de andere kant te ontmoeten en te leren kennen, veranderen inzichten van mensen. Op een gelijkwaardige manier kunnen ze elkaar leren kennen, met elkaar praten, met elkaar discussiëren en met elkaar plezier hebben. Ik bewonderde de deelnemers om hun moed om deel te nemen aan deze seminars. Makkelijk is het voor hen zeker niet. Sinds kort woon ik in Frankrijk. Met

mijn tandepartner heb ik lessen Frans en Engels. Ik om Frans te leren, zij om Engels te praten. In het Frans probeerde ik haar uit te leggen wat het werk van Stichting CoME inhoudt. Zij vroeg mij of ik denk dat het verschil maakt. Ik dacht er eerst gemakkelijk vanaf te komen door ".....non....., non' te zeggen. Maar... zei ik daarna in het Engels, eigenlijk maakt het wel een verschil.

In de gedachten en de gevoelens van deelnemers verandert er iets. Misschien niet direct in hun mening over bepaalde aspecten van het conflict, maar wel in hun gevoel.

Ze zien dat Israëliërs, behalve soldaten of kolonisten, ook leuk, grappig en aardig kunnen zijn. Net als zichzelf.

Ze zien dat Palestijnen ook gewoon

mensen zijn, die willen lachen, zingen, lol maken, discussiëren, naar de kroeg willen gaan. Net als zichzelf.

Ze krijgen de kans om elkaar als gelijkwaardige mensen te ontmoeten en te leren kennen, en dat is toch wel heel belangrijk om samen te kunnen leven in één gebied.

Maaike Hoffer

Moed om te ontmoeten

Een vriendenboek met artikelen, ervaringen en herinneringen, dat is verschenen bij het afscheid van drs. Douwe J. van der Sluis (1944).

Gedurende de laatste achttien jaar gaf hij leiding aan het uitvoerende werk van C.O.M.E. in het Midden-Oosten. Het hoofddaccent lag daarbij op ontmoetingsseminars voor jongeren uit Israël en de Palestijnse gebieden en op de zogenaamde Jeruzalem Seminars voor theologen en anderen, geïnteresseerd in godsdienst, cultuur en politiek van het Midden-Oosten.

Voor deelnemers aan de Jeruzalem Seminars betekent de werkwijze van C.O.M.E. nogal eens 'heilzame verwarring', wanneer zij kennismaken met de twee kanten van het Midden-Oostenconflict, de Israëlische en de Palestijnse kant.

Bij de seminars voor de Midden-Oostenjongeren is het juist belangrijk, dat veiligheid en vertrouwen geboden wordt. Deelnemen aan zo'n seminar, waarbij je moet optrekken met de andere partij, brengt een enorme spanning met zich mee en vraagt durf. Vandaar de titel van het boek: 'Moed om te ontmoeten'.

Het boek is verkrijgbaar bij het secretariaat (g.opstelten@hetnet.nl) en kost € 12,50 (incl. verzendkosten)

LINK is een uitgave van:

stichting
C.O.M.E.

Secretariaat

Engweg 31
3972 JC Driebergen
e-mail: g.opstelten@hetnet.nl
Bankrekening 3733187
t.n.v. stichting Come, Driebergen

Bestuursleden

Han Ullersma, *voorzitter*
Binte Roda, *penningmeester*
Rita Opstelten, *secretaris*
Henk Lensink, *lid*; Japke van Malde, *lid*;
Joël Vos, *lid*; Douwe van der Sluis, *adviseur*

Communication Middle East

DOMINASS ASSURANTIEN

Deze nieuwsbrief kon worden uitgegeven en gedistribueerd dankzij de financiële steun van onze partner in de projecten **Dominass Assurantiën bv te Ochten**, de predikanten-verzekeraar.

Bij mijn afscheid van CoME

Verkorte tekst van de speech van Douwe van der Sluis.

De stichting CoME, voortgekomen uit MOCP, heeft twee woorden in de naam, die bepalend zijn geweest en zijn voor waar ze voor staat: Midden-Oosten en Communicatie.

Het zijn pretentieuze namen en zwaar betekenende woorden voor een Nederlandse stichting. Meer dan dertig jaar, waarvan ik ongeveer de helft mocht meemaken, bestaat deze stichting en zijn we bezig met het Midden-Oosten en met Communicatie. De Stichting is opgericht door Marius Groeneveld en ik heb zijn werk en inspiratie mogen voortzetten, geholpen door een zeer betrokken bestuur en een schat aan vrijwilligers.

Alle namen van die vrijwilligers noemen zou teveel zijn. Ik noem zonder iemand te kort te willen doen: Bisjara Bisharat uit Nazareth, Micky Mevorach uit tel Aviv, Khalil Shokeh uit Bethlehem die mij hielpen mijn weg te vinden bij de ontmoetingsseminars; Marijke Leegwater, Joke Dikker Hupkes, Esther Struikmans en vele anderen.

Waar kun je beginnen wanneer je iets zinvols wilt zeggen over deze betrokkenheid bij wat er daar gebeurt?

Waarom zou u met kleinere of grotere bedragen het werk van CoME ondersteunen of u zich de moeite getroosten zelf naar Israël te reizen al dan niet in een door studie gekarakteriseerde reis?

Welke motivaties moet je zoeken achter mijn eigen passie om mij te verdiepen, bezig te zijn met Israël, met het conflict van Israël en Palestijnen, met het Jodendom?

Wat is de fascinatie voor, tegelijkertijd die hartstocht rondom Israël en Palestina, die maakt dat we elkaar hier in de haren vliegen om wat drieduizend kilometer verderop plaats vindt?

Het zijn die vragen die al die decennia waarin ik voor CoME heb gewerkt vaak, ja bijna dagelijks aan mij gesteld werden. Ze konden opkomen in de vele ontmoetingen tijdens de voordrachten die ik hield voor CoME; ze werden indringend gesteld door de deelnemers aan de ontmoetingsseminars, Joden en Arabieren, Israëli, Palestijnen en Jordaniërs, argwanend vragend naar de mogelijk dubbele agenda van de Nederlanders.

In de spanningen van tradities en actualiteit, van geschiedenis en politiek, tussen droom en beleefde werkelijkheid, tussen hoop en angst, tussen verwachtingen en teleurstellingen speelt zich het begin af van ons denken

over onze relaties ten opzichte van Israël en Palestina. Dat maakt het zo ingewikkeld en bijna onmogelijk om helder en eenduidig een antwoord te geven op de vraag: waar beginnen we als we zinvol willen spreken over onze betrokkenheid bij het Midden-Oosten? Juist omdat we geconfronteerd worden met zulke paradoxale tegenstellingen en spanningen zijn absolute keuzen telkens weer een onmogelijkheid.

Blijft over een heilvolle, heilzame verwarring en die is in de loop van de jaren niet minder geworden. Meer kennis, door studie en door ervaring, zo leerde Prediker al, leidt tot afmatting. Ik kan niet ontkennen dat de jaren van ervaring en leren in het Midden-Oosten niet vermoeiend waren. Ze waren en ze zijn ook nog steeds heilzaam, vaak interessant, fascinerend, verwarrend, en zeker nooit saai!

De Jeruzalemseminars hadden vaak historische thema's als onderwerp. En we leerden hoe zeker vanuit de oudheid maar nog meer vanaf de moderne tijd West Europa als het ware haar lot verbond aan dat van het Midden-Oosten. Of liever hoe het Westen probeerde haar stempel te drukken op het Midden-Oosten. Meer nog dan de kruisvaarders was het Napoleon die de loop van de moderne geschiedenis in gang zette. Na hem is het Midden-Oosten nooit meer van de politieke agenda van het westen is verdwenen. In de 19^e eeuw zien we een hoe langer hoe sterkere bemoeienis van het Westen met het Midden-Oosten. Naast de economische, militaire en politieke redenen spelen de religies daar ook een zeer belangrijke rol in. We kunnen nauwelijks overschatten hoezeer de 19^e eeuw bepalend is geworden voor christenen uit Europa in de relatie tot het Midden-Oosten. De traditionele pelgrimage naar de Heilige Plaatsen is nooit verdwenen. Er ontwikkelde zich een betrokkenheid op het land die zowel door de Bijbelse traditie wordt voorgeschreven als door een interesse in de geschiedenis van het land en de volken die daar wonen.

Is dat het zinvolle antwoord op de vraag naar onze betrokkenheid met het Midden-Oosten? De historische wortels in de veranderingen van geloof en theologie van de 19^e eeuw?

Of moeten we met alle zwaarte en alle pijn en angst voor manipulaties verzinken in een moeras van tegenstellingen? Beginnen we bij de gruwelijke geschiedenis in Europa van de Shoah die gevoed is door anti-judaïsme van het christendom en het pseudo-wetenschappelijk racisme van de 19^e en 20ste eeuw? Het is de Shoah die nog steeds onontkoombaar bepalend is voor onze moderne geschiedenis. Er is geen ontmoetingsseminar geweest, geen studieseminar in Jeruzalem waarin niet die invloed van de Shoah aan de orde kwam.

Waar kun je beginnen wanneer je een zinvol antwoord wilt geven op de vraag naar onze betrokkenheid bij het Midden-Oosten?

Ik weet het niet. Ik kan het niet in een afdoend en eenduidig antwoord geven. De jaren dat ik het voorrecht heb gehad als vreemdeling en bijwoner te mogen verblijven in Jeruzalem heb ik voor mezelf hoe langer hoe meer geleerd de absolute antwoorden en stellingnamen te vermijden.

Niet uit een verlegenheid om dat ik geen keuzen kon maken. Niet uit lafheid om me niet te willen confronteren met het afschuwelijke onrecht en de ziekmakende pijn die vanuit de actualiteit en vanuit de geschiedenis op me af kwam. Het is eerder omdat ik de solidariteit en betrokkenheid met hen die in de situatie leven en gedwongen zijn hun weg daarin te vinden, degenen die zozeer dagelijks de pijn van de geschiedenis en van de dagelijkse werkelijkheid moeten ondergaan, niet wil opgeven. De werkelijkheid van het Midden-Oosten bepaald door de geschiedenis en door het steeds voortwoekerende geweld, is een botsing van volken die allen zeer getraumatiseerd zijn.

Wanneer je daar mee geconfronteerd wordt, kun je en wil je geen keuzen maken die altijd en alleen ten koste van de één of de ander gemaakt kan worden. We probeerden dat in de geschiedenis van CoME te verwoorden met de misschien al te abstracte terminologie van "multidirected partiality," meervoudige partijdigheid.

Misschien is het begin van een zinvol antwoord op mijn betrokkenheid met het Midden-Oosten met al mijn achtergronden van religie, van politiek, van overtuigingen, van zoeken naar rechtvaardigheid, van streven naar vrede, van wat dan ook, te vinden in mijn partijdigheid, mijn betrokkenheid en mijn solidariteit met de mensen die ik ontmoet heb.

Het zijn mijn vrienden en niet-vrienden in Jeruzalem, in Ramallah, in Migdal Ha'emek, in Me'ilyah, in Akka en in Tel-Aviv waar ik steeds mee begin als ik denk en spreek over het Midden-Oosten.

Zo hebben we als CoME de afgelopen decennia geprobeerd bezig te zijn: niet met abstracte overtuigingen, niet met ideologisch bepaalde vooroordelen maar de levende ontmoetingen in al zijn paradoxen. Die zijn bepalend geweest voor ons leren en werken als betrokken buitenstaanders. Daar begint het antwoord en dat begin is al een fantastische ervaring.

Douwe van der Sluis

